

تقاضا برای باقیمانده محصول خوب است

عبدالکریم امین‌زاده
عضو هیئت مدیره انجمن پسته ایران

با توجه به سرمازدگی فروردین ۱۴۰۰ و گرمای بیش از حد تابستان، میزان محصول پسته سال ۱۴۰۰ اُفت زیادی را تجربه کرد. برآورد انجمن از میزان محصول امسال حدود ۱۳۵ هزار تن بود، مانده انتقالی از سال قبل نیز ۵ هزار تن برآورد شده‌بود. بنابراین، کشاورزان به این امید که محصول امسال کمتر از حد طبیعی است، عرضه آن را به‌شدت کاهش دادند به نحوی که در اول فصل، یعنی در ماه‌های شهریور و مهر، عرضه محصول از سمت کشاورزان بسیار محدود بود. البته ناگفته نماند که در استان خراسان قیمت پستهٔ تَر هیجانی و با نرخ بالایی شروع شد و این باعث گردید که قیمت پسته خشک فندقی بین ۲۰۰ تا ۲۱۰ هزار تومان برای خریداران پسته تَر تمام شود. این در حالی رخ داد که سال‌های قبل قیمت تمام شده برای فرآوری‌کننده پایین‌تر از امسال بود. با توجه به اینکه امسال محصول کمتری نسبت به سال قبل وجودداشت، قیمت پسته تَر حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد بالاتر بود. این موضوع باعث شد که قیمت تمام شده برای خریداران پسته تَر، یعنی فرآوری کنندگانی که پسته را به صادرکنندگان می‌فروشند، بالا باشد. از سوی دیگر، صادرکنندگان برای خرید در این سطح قیمتی رغبت چندانی نداشتند.

در چند سال اخیر سالی به سختی امسال نداشتیم؛ معمولاً سال‌هایی که محصول کم است، کیفیت بهتر است؛ اما در شهریور ۱۴۰۰ جدا از اینکه محصول کم بود، اونس‌ها شاید بیش از دو اونس بالاتر از سال گذشته بود؛ مثلاً ارقام بادامی در استان خراسان که هر ساله اونس ۲۸-۲۶ و ۳۰-۲۸ داشتند، عمدتا اونس‌شان روی ۳۲-۳۰ و ۳۴-۳۲ و حتی بالاتر از این بود. مهم‌تر از همه اینکه، میزان پوکی محصول امسال بالا بود. ما در مجموعه خودمان که از جاهای مختلف خریداری می‌کنیم بین ۳۰ تا ۳۵ درصد پوکی داشتیم. میزان پوکی امسال نسبت به چند سال اخیر خیلی بالاتر بود. درصد پوکی در سال‌های گذشته معمولاً ۱۵ تا ۲۰ درصد بوده‌است. امسال کیفیت محصول در اغلب نقاط پسته خیز پایین‌تر از حد طبیعی بود؛ به نحوی که ما هر ساله در سطح کشور رقم احمدآقایی ۲۴-۲۲ و ۲۶-۲۴ زیاد داشتیم، اما امسال اونس‌های احمدآقایی بالاتر و کیفیت آنها پایین‌تر بود.

وضعیت قیمت‌ها

امسال باغداران با توجه به اینکه نسبت به سال ۱۳۹۹ محصول کمتری وجودداشت، قیمت پسته تَر را نسبت به سال قبل بالاتر اعلام کردند و صادرکنندگان به این موضوع واکنش نشان دادند؛ چون تولید روزافزون پسته آمریکایی باعث شده که کمبود پسته ایران در بازارها خیلی احساس نشود. از این رو، بسیاری از صادرکنندگان رغبت چندانی به خرید نشان ندادند و تقاضا کاهش یافت.

مشکل عمده‌ای که امسال نیز پابرجا بود، بحث تعهد ارزی صادرکنندگان بود. همچنین، اختلاف دلار نیمایی و دلار آزاد با مشکل برگشت ارز همگی از مسائلی بودند که عدم رغبت صادرکنندگان برای خرید را تشدید کردند. مضافاً بحث باقیمانده سموم دلهره‌ای است که اخیراً اضافه شده‌است. با نگاه به آمار صادرات می‌بینیم که صادرات پسته ایران در چهار ماهه مهر، آبان، آذر و دی‌ماه ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال تجاری ۰۰-۱۳۹۹ تقریباً ۵۰ درصد کاهش را تجربه کرده‌است.

بازار تهران در چهار ماهه اول سال تجاری ۰۰-۱۴۰۰

در چهار ماهه اول امسال بازار تهران خیلی کم فروش و کم رونق بوده و معاملات در سطح پایینی انجام شدند. پسته‌هایی که در انبار حق‌العملکاران بازار تهران است متعلق به مالکینی است که بسته به شرایط بازار برای فروش تصمیم می‌گیرند. با توجه به قیمت‌های بالای اول فصل و در نظر گرفتن سه درصد هزینه کمیسیون و حق‌العمل، در واقع فروش برای مالکین خیلی توجیه اقتصادی نداشت و ترجیح می‌دادند پسته را نفروشند و نگه دارند.

شرایط امروز بازار پسته

در چهار ماهه اول امسال در مجموع حدود ۶۰ هزار تن معادل پسته خشک در پوست صادر شده؛ یعنی تقریباً نصف محصول پسته ایران به بازارهای جهانی عرضه شده‌است. امسال با توجه به افزایش قیمت دلار و گرانی خشکبار خارجی مصرف داخلی پسته نسبتاً خوب بوده‌است. مصرف پسته برای شب یلدای امسال نیز نشانگر این بود که وضعیت بازار داخلی مقداری بهتر شده‌است. امسال که پسته کمتر بود، محصول مالکین استان کرمان نیز دچار سرمازدگی شد. معمولاً در چنین سال‌هایی باغداران ۱۰ درصد محصولشان را برای سال بعد نگه می‌دارند؛ یعنی حدود ۱۴ هزار تن مانده انتقالی انبارها به سال آینده است. به‌نظر می‌رسد، در ادامه سال تجاری امسال با احتساب ۲۰ هزار تن برای مصرف داخل، در نهایت حدود ۴۵ هزار تن پسته برای هشت ماه باقیمانده سال تجاری ۰۱-۱۴۰۰ خواهیم داشت که قطعاً باتوجه به تقاضای خوب برای پسته ایرانی به فروش خواهدرسید و حتی در ماه‌های پایانی سال ممکن است با کمبود پسته مواجه شویم.